Euroopan unionin
virallinen lehti

FI
C-sarja

C/2025/6743

22.12.2025

Komission tiedonanto työntekijöiden suojelemisesta vaaroilta, jotka liittyvät asbestialtistukseen työssä, annetun direktiivin 2009/148/EY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä (EU) 2023/2668, täytäntöönpanon tukemisesta

(C/2025/6743)

1. Johdanto

Työterveyttä ja -turvallisuutta koskevan EU:n strategiakehyksen 2021–2027 ([1]), jäljempänä ’työterveyden ja -turvallisuuden strategiakehys’, tavoitteena on muuttaa konkreettisiksi toimiksi Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin ([2]) periaate 10, joka kattaa työntekijöiden oikeuden korkeatasoiseen työterveyden ja -turvallisuuden suojaan. Yksi EU:n työterveyden ja -turvallisuuden strategiakehyksen painopisteistä on torjua työperäistä altistumista asbestille, jotta voidaan edistää strategian keskeisintä tavoitetta eli työperäisten kuolemien ja sairauksien ehkäisemistä.

Yksi unionin ensisijaisista tavoitteista on syöväntorjunta. Komissio on sitoutunut vähentämään tehokkaasti altistumista syöpää aiheuttaville aineille, kuten asbestille, ja osallistuu näin ollen merkittävästi syövän ennaltaehkäisyyn Euroopan syöväntorjuntasuunnitelman ([3]) tavoitteiden mukaisesti.

Asbesti on vaarallinen, syöpää aiheuttava aine ([4]), joka vaikuttaa edelleen moniin työntekijöihin aloilla, joilla altistumisriskit ovat yhä suuria. Tällaisia aloja ovat muun muassa rakennus-, kaivos- ja louhosalat, maa- ja vesirakentaminen, jätehuolto, laivojen, junien, ilma-alusten, ajoneuvojen ja koneiden kunnossapito sekä palontorjunta ja muut pelastuspalvelut. Arvioiden mukaan asbestille altistuu unionin alueella edelleen 4,1–7,3 miljoonaa työntekijää ([5]).

Työperäisellä altistumisella asbestille tiedetään olevan vakavia terveysvaikutuksia. Ilmassa olevat asbestikuidut voivat hengitettyinä aiheuttaa vakavia sairauksia, kuten mesotelioomaa ja keuhkosyöpää. Ensimmäisten sairauden merkkien ilmaantumiseen menee keskimäärin 30 vuotta altistumishetkestä, ja nämä olosuhteet voivat lopulta johtaa työperäisiin kuolemiin. Asbestialtistus on merkittävä työperäisen syövän aiheuttaja unionissa. Sen osuus on jopa 78 prosenttia työperäisistä syövistä ja 88 prosenttia työperäisistä keuhkosyövistä, joiden katsotaan jäsenvaltioissa liittyvän tähän altistukseen ([6]).

Asbestia käytettiin Euroopassa vuosikymmenten ajan laajalti monenlaisissa käyttökohteissa, erityisesti rakentamisessa. Tämä aiempi käytäntö uhkaa edelleen kansanterveyttä ja vaikeuttaa toimia, joilla pyritään varmistamaan altistuneille työntekijöille turvallinen, terveellinen työympäristö. Työntekijöiden parempi suojelu asbestialtistukselta on erityisen tärkeää Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ([7]) yhteydessä, koska energiatehokkuutta parantavat peruskorjaukset ovat olennaisen tärkeitä sen tavoitteiden saavuttamiseksi. Perusparannusaallon ([8]) tavoitteena on kaksinkertaistaa energiatehokkuutta parantavien peruskorjausten vuotuinen määrä vuoteen 2030 mennessä. Kuitenkin monissa energiatehokkuudeltaan heikoissa rakennuksissa on asbestia. Peruskorjausten määrän kasvattaminen saattaa lisätä merkittävästi asbestille ja siihen liittyville terveysriskeille altistuvien ihmisten määrää, koska rakennuksissa olevaa asbestia saattaa vapautua korjaustöiden aikana. Asbestille altistuvien työntekijöiden määrän odotetaan kasvavan neljä prosenttia vuosittain vuoteen 2030 mennessä ([9]). Lisätoimet altistumisriskien hallitsemiseksi ovat ratkaisevan tärkeitä, jotta voidaan suojella työntekijöitä sairauksilta, edistää heidän hyvinvointiaan ja vahvistaa Euroopan terveysunionia.

([1]) Komission tiedonanto: *Työterveyttä ja -turvallisuutta koskeva EU:n strategiakehys 2021–2027 – Työterveys ja -turvallisuus muuttuvassa työelämässä* (COM(2021) 323 final).
([2]) Toimielinten välinen julistus Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarista (EUVL C 428, 13.12.2017, s. 10).
([3]) Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle EU:n syöväntorjuntasuunnitelmasta (COM(2021) 44 final).
([4]) *Arsenic, Metals, Fibres, and Dusts*, IARC Monographs on the Evaluation of Carcinogenic Risks to Humans, Volume 100C.
([5]) Study on collecting information on substances with the view to analyse health, socio-economic and environmental impacts in connection with possible amendments of Directive 98/24/EC (Chemical Agents) and Directive 2009/148/EC (Asbestos), Final report for asbestos.
([6]) Komission tiedonanto: *Tavoitteena päästä asbestista kokonaan eroon: eurooppalainen lähestymistapa asbestista aiheutuvien terveysriskien käsittelyyn* (COM(2022) 488 final).
([7]) Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: *Euroopan vihreän kehityksen ohjelma* (COM(2019) 640 final).
([8]) Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: *Euroopan rakennusten perusparannusaalto – ympäristöystävällisempiä rakennuksia, lisää työpaikkoja ja parempaa elämänlaatua* (COM(2020) 662 final).
([9]) Perustuu tämänhetkisiin ilmoituksiin, asbestia sisältävän jätteen määrän kasvuun, sertifioitujen työntekijöiden määrään ja asbestisementtimateriaalien (jotka sisältävät 70–80 % kaikesta EU:ssa käytössä olevasta asbestista) käyttöikään. Lähde: Ulkopuolinen tutkimus, RPA (2021), ks. alaviite 7.

EU on viimeisten 40 vuoden aikana ryhtynyt merkittäviin toimiin ensin asbestin käytön rajoittamiseksi ja lopulta sen kieltämiseksi kaikissa muodoissaan. Vuosien 1983 ([10]) ja 1985 ([11]) välillä EU rajoitti kuuden asbestikuitutyypin käyttöä. Vuonna 1991 EU kielsi näistä viiden ([12]) markkinoille saattamisen ja käytön sekä krysotiilin käytön muun muassa rakennusalalla laajasti käytetyissä tuotteissa ([13]). Komission Direktiivillä 1999/77/EY ([14]) kiellettiin kaikkien kuuden asbestikuitutyypin käyttö ja markkinoille saattaminen, ja kielto tuli voimaan vuonna 2005. Kyseinen direktiivi kumottiin vuonna 2006 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 1907/2006 ([15]), jossa kielletään edelleen kaikki tarkoituksellisesti lisätty asbesti. Kyseisen asetuksen liitteessä XVII olevassa 6 kohdassa todetaan, että asbestikuitujen sekä seosten ja esineiden, joihin niitä on tarkoituksella lisätty, valmistus, saattaminen markkinoille ja käyttö on kielletty unionissa. Työntekijöiden suojelemisesta vaaroilta, jotka liittyvät asbestialtistukseen työssä, säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2009/148/EY ([16]), jolla kodifioitiin ja kumottiin neuvoston direktiivi 83/477/ETY ([17]), neuvoston direktiivi 91/382/ETY ([18]) ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/18/EY ([19]).

Unioni on edelleen vahvasti sitoutunut tukemaan jäsenvaltioitaan laadukkaiden työpaikkojen luomisessa ja edistämisessä parantaen samalla työolojen oikeudenmukaisuutta työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden turvaamiseksi. Direktiiviin 2009/148/EY vuonna 2023 tehdyssä muutoksessa tämä asetetaan keskeiseksi tavoitteeksi. Tämä viimeisin muutos Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2009/148/EY tehtiin Euroopan parlamentin ja neuvoston

([10]) Krokidoliitin käyttöä rajoitettiin neuvoston direktiivillä 83/478/ETY, annettu 19 päivänä syyskuuta 1983, tiettyjen vaarallisten aineiden ja valmisteiden markkinoille saattamisen ja käytön rajoituksia koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä annetun direktiivin 76/769/ETY muuttamisesta viidennen kerran (asbesti) (EYVL L 263, 24.9.1983, s. 33), jolla lisättiin asbestia koskevia rajoituksianeuvoston direktiiviin 76/769/ETY, annettu 27 päivänä heinäkuuta 1976, tiettyjen vaarallisten aineiden ja valmisteiden markkinoille saattamisen ja käytön rajoituksia koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä (EYVL L 262, 27.9.1976, s. 201).

([11]) Krysotiilin, amosiitin, antofylliitin, aktinoliitin ja tremoliitin käytön rajoittaminen leluissa, sumuttamalla käytettäväksi tarkoitetuissa tai jauheena myytävissä tuotteissa, maaleissa ja lakoissa neuvoston direktiivillä 85/610/ETY, annettu 20 päivänä joulukuuta 1985, tiettyjen vaarallisten aineiden ja valmisteiden markkinoille saattamisen ja käytön rajoituksia koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä annetun direktiivin 76/769/ETY muuttamisesta seitsemännen kerran (asbesti) (EYVL L 375, 31.12.1985, s. 1).

([12]) Krokidoliitti, amosiitti, antofylliitti, aktinoliitti ja tremoliitti.

([13]) Tietyt laitteet, maalit ja lakat, nestesuodattimet, tiepäällystetuotteet, täyteaineet ja tiivisteet, tiheydeltään alhaiset eristeet ja äänieristeet, ilmansuodattimet ja kaasunsuodattimet, muovitettujen seinä- ja lattiapäällysteiden pohjakerrokset, tekstiilit (kalvoihin sovelletaan tilapäistä poikkeusta) ja kattohuopa.

([14]) Komission direktiivi 1999/77/EY, annettu 26 päivänä heinäkuuta 1999, tiettyjen vaarallisten aineiden ja valmisteiden (asbesti) markkinoille saattamisen ja käytön rajoituksia koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä annetun neuvoston direktiivin 76/769/ETY liitteen I mukauttamisesta tekniikan kehitykseen kuudennen kerran (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti) (EYVL L 207, 6.8.1999, s. 18, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1999/77/oj), ei enää voimassa, määräaika direktiivin saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä oli 1. tammikuuta 2005.

([15]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1907/2006, annettu 18 päivänä joulukuuta 2006, kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH), Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta, direktiivin 1999/45/EY muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93, komission asetuksen (EY) N:o 1488/94, neuvoston direktiivin 76/769/ETY ja komission direktiivien 91/155/ETY, 93/67/ETY, 93/105/EY ja 2000/21/EY kumoamisesta (EUVL L 396, 30.12.2006, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2006/1907/oj).

([16]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/148/EY, annettu 30 päivänä marraskuuta 2009, työntekijöiden suojelemisesta vaaroilta, jotka liittyvät asbestialtistukseen työssä (kodifioitu toisinto) (EUVL L 330, 16.12.2009, s. 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/148/oj).

([17]) Neuvoston direktiivi 83/477/ETY, annettu 19 päivänä syyskuuta 1983, työntekijöiden suojelemisesta vaaroilta, jotka liittyvät asbestialtistukseen työssä (toinen direktiivin 80/1107/ETY 8 artiklassa tarkoitettu erityisdirektiivi) (EYVL L 263, 24.9.1983, s. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1983/477/oj).

([18]) Neuvoston direktiivi 91/382/ETY, annettu 25 päivänä kesäkuuta 1991, työntekijöiden suojelemisesta vaaroilta, jotka liittyvät asbestialtistukseen työssä, annetun direktiivin 83/477/ETY (toinen direktiivin 80/1107/ETY 8 artiklassa tarkoitettu erityisdirektiivi) muuttamisesta (EYVL L 206, 29.7.1991, s. 16, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1991/382/oj).

([19]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/18/EY, annettu 27 päivänä maaliskuuta 2003, työntekijöiden suojelemisesta vaaroilta, jotka liittyvät asbestialtistukseen työssä, annetun neuvoston direktiivin 83/477/ETY muuttamisesta (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti) (EUVL L 97, 15.4.2003, s. 48, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2003/18/oj).

direktiivillä (EU) 2023/2668 ([20]), jolla tarkistettiin asbestin työperäisen altistumisen raja-arvo (0,1–0,01 kuitua kuutiosenttimetriä kohden) ([21]). Tämä auttaa parantamaan työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden suojelua erityisesti tältä erittäin voimakkaasti syöpää aiheuttavalta aineelta. Tähän tiedonantoon liittyvät ohjeet ([22]) esitetään jatkotoimena komission tiedonannolle asbestittomasta tulevaisuudesta sekä direktiivin 2009/148/EY muuttamisesta.

Tältä osin direktiivin 2009/148/EY muuttamisesta annetun direktiivin (EU) 2023/2668 johdanto-osan 29 kappaleessa korostetaan, että on tärkeää laatia ja antaa ohjeita direktiivin 2009/148/EY täytäntöönpanon helpottamiseksi viimeistään kahden vuoden kuluttua sen voimaantulosta.

Ohjeiden avulla unioni voi viime kädessä vastata tehokkaammin tarpeeseen suojella työntekijöitä entistä paremmin asbestialtistukselta antamalla esimerkkejä siitä, miten tätä vaarallista ainetta olisi käsiteltävä käytännössä. Ne edistävät myös EU:n kilpailukykykompassin ([23]) tavoitteita. Kompassi ohjaa erityisesti päätöksenteon nopeuttamiseen ja laadun parantamiseen yksinkertaistamalla unionin kehyksiä ja sääntöjä. Lisäksi ohjeet edistävät täytäntöönpanoa ja yksinkertaistamista koskevassa komission tiedonannossa ([24]) asetettuja tavoitteita, koska ne parantavat direktiivin 2009/148/EY täytäntöönpanoa tekemällä siinä mainituista säännöistä selkeämpiä, helpommin ymmärrettäviä ja sidosryhmien kannalta nopeammin täytäntöönpantavia.

2. **Tavoitteet**

Asbestin käsittelyä koskevien unionin laajuisten ohjeiden tarkoituksena on helpottaa sääntöjen noudattamista yritysten osalta ja tukea jäsenvaltioiden täytäntöönpanotoimia työntekijöiden suojelemiseksi. Jäsenvaltiot, työnantajat (erityisesti pienet ja keskisuuret yritykset, joiden osuus kaikista asbestin parissa työskentelevistä yrityksistä on 99 prosenttia ([25])), työmarkkinaosapuolet ja työntekijät hyötyvät lisätuesta vaatimustenmukaisuuden varmistamiseksi.

Ohjeiden tarkoituksena on

— auttaa sidosryhmiä hallitsemaan asbestiin liittyviä työterveys- ja työturvallisuusriskejä ottaen huomioon viimeaikaisen oikeudellisen, tieteellisen ja teknologisen kehityksen sekä direktiivin 2009/148/EY muuttamisen vuonna 2023

— lisätä työnantajien ja työntekijöiden tietoa asbestia sisältävien materiaalien käsittelyyn liittyvistä riskeistä

— edistää hyvien käytäntöjen omaksumista jäsenvaltioissa tarjoamalla yleiskatsaus asbestin hallintastrategioihin työpaikoilla

— vähentää eroja ohjeistuksen saatavuudessa tarjoamalla lisätietoa hyvistä käytännöistä sidosryhmille kaikkialla unionissa, myös niissä jäsenvaltioissa, joissa ohjeita on heikommin saatavilla.

Ohjeissa esitetään yleiskatsaus asbestin hallinnan hyviin käytäntöihin työpaikalla ja hahmotellaan käytännön tapoja vähentää työntekijöiden altistumista. Ohjeissa esitetyt hyvät käytännöt on annettu esimerkkeinä, eikä niitä tule pitää ainoina keinoina panna unionin työsuojelulainsäädäntöä täytäntöön. Ohjeet on laadittu kaikenlaisille ja kaikenkokoisille organisaatioille, sekä julkisille että yksityisille, ja ne koskevat useita eri toimialoja.

([20]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2023/2668, annettu 22 päivänä marraskuuta 2023, työntekijöiden suojelemisesta vaaroilta, jotka liittyvät asbestialtistukseen työssä, annetun direktiivin 2009/148/EY muuttamisesta (EUVL L, 2023/2668, 30.11.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2668/oj).

([21]) Direktiivin 2009/148/EY uudessa 8 artiklassa säädetään seuraavaa: ”1. Työnantajien on 20 päivään joulukuuta 2029 saakka varmistettava, ettei yksikään työntekijä altistu ilman asbestipitoisuudelle, joka kahdeksan tunnin aikapainotettuna keskiarvona ylittää 0,01 kuitua/cm^3. 2. Työnantajien on 21 päivästä joulukuuta 2029 varmistettava, ettei yksikään työntekijä altistu ilman asbestipitoisuudelle, joka ylittää a) kahdeksan tunnin aikapainotettuna keskiarvona 0,01 kuitua/cm^3 7 artiklan 7 kohdan toisen alakohdan mukaisesti; tai b) kahdeksan tunnin aikapainotettuna keskiarvona 0,002 kuitua/cm^3).”

([22]) SWD(2025)400, https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/document/70526012-b741-4092-ab52-3bae8de2a1b0_en.

([23]) Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: *EU:n kilpailukykykompassi* (COM(2025) 30 final).

([24]) Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: *Yksinkertaisemmin ja nopeammin toimiva EU: tiedonanto lainsäädännön täytäntöönpanosta ja yksinkertaistamisesta* (COM(2025) 47 final).

([25]) Lähde: Ulkopuolinen tutkimus, RPA (2021), ks. alaviite 7.

Kaikkia sidosryhmiä, kuten ammattiliittoja, työnantajajärjestöjä, yrityksiä, kansallisia viranomaisia ja työsuojeluasiantuntijoita, kannustetaan käyttämään ja levittämään näitä ohjeita mahdollisimman laajasti.

3. **Rakenne**

Ohjeet on jäsennelty moduuleihin, jotta lukijat voivat keskittyä heitä erityisesti kiinnostaviin aiheisiin. Moduulit on jaettu kahteen osaan:

— ensimmäisessä 12 kohdassa käsitellään yleisiä aiheita, niitä sovelletaan kaikkiin altistumistilanteisiin ja niissä annetaan yleistietoa asbestin hallinnasta

— viimeisessä viidessä kohdassa käsitellään erityisiä asbestialtistustilanteita, annetaan alakohtaisia ohjeita asbestin turvallisesta käsittelemisestä ja viitataan tarvittaessa yleisiin osioihin.

4. **Sidosryhmien laaja kuuleminen**

Ohjeiden laadinnassa oli laajasti mukana sidosryhmiä, kuten ammattiliittoja, työnantajajärjestöjä, yrityksiä, kansallisia viranomaisia sekä työterveys- ja työturvallisuusasiantuntijoita. Työn puitteissa

— määritettiin 187 jäsenvaltion, unionin ja kansainvälisen tason ohjeasiakirjaa, joista 91 arvioitiin mahdollisesti merkityksellisiksi, ja niitä tarkasteltiinkin yksityiskohtaisesti

— järjestettiin kymmenen verkkoseminaaria, joissa oli yli 850 osallistujaa ja joista kukin keskittyi ohjeiden eri osa-alueisiin

— julkaistiin ensimmäistä ohjeluonnosta koskeva lausuntopyyntö, jonka tuloksena saatiin yli 500 vastausta yli 130:ltä eri aloja edustavalta sidosryhmältä

— käytiin lukuisia keskusteluja sidosryhmien kanssa hyviä käytäntöjä koskevien tapaustutkimusten laatimiseksi

— järjestettiin 20 pilottikeskustelua, joista yhdeksän oli toimipaikkakäyntiä, sellaisten sidosryhmien kanssa, joiden toimintaan kuuluu monenlaisia asbestille altistavia tilanteita ja toimia.

Laajalla kuulemisella varmistettiin, että ohjeet perustuvat uusimpaan tietoon, ovat käytännöllisiä ja realistisia ja vastaavat käyttäjien odotuksia ja tarpeita.

Ohjeiden laatimista seurasivat tiiviisti työturvallisuuden ja työterveyden neuvoa-antavan kolmikantaisen komitean (ACSH) kemikaalityöryhmään kuuluvat kansallisten hallitusten ja työntekijä- ja työnantajajärjestöjen edustajat sekä asianmukaiset komission yksiköt.

5. **Julkaisu ja tulosten levitys**

Tämä tiedonanto julkaistaan EUR-Lex-verkkosivustolla ([26]). Tiedonanto ja siihen liittyvät ohjeet julkaistaan ja esitellään myös Euroopan työterveys- ja työturvallisuusviraston verkkosivustolla. Lisäksi niitä levitetään ja niiden levittämistä edistetään johtavien työsuojelutarkastajien komitean, Euroopan tason työmarkkinaosapuolten (ammattijärjestöjen ja työnantajien edustajien) sekä työturvallisuuden ja työterveyden neuvoa-antavan komitean kautta.

([26]) EUR-Lex on virallinen verkkoportaali, joka tarjoaa vapaan pääsyn Euroopan unionin lainsäädäntöön.